

### 3

## Aanbieding rijksbegrotingen voor 2015

Aan de orde is de aanbieding van de rijksbegrotingen voor het jaar 2015.

Minister **Dijsselbloem**:

Mevrouw de voorzitter. Ik bied u zo dadelijk de begroting aan voor het jaar 2015. Een begroting die zich het beste zal laten omschrijven als "behoedzaam". Behoedzaam op het punt van extra uitgaven. Behoedzaam als het gaat om de lasten voor burgers en bedrijven. En behoedzaam in het doen van al te stellige uitspraken over de toekomst. De onzekere internationale omstandigheden maken dat noodzakelijk, temeer omdat ze van invloed zijn op het broze economisch herstel van ons land. Het kabinet heeft daarom het evenwicht gezocht tussen koopkrachtherstel, vermindering van de financiële risico's en extra uitgaven die door de internationale spanningen onvermijdelijk zijn geworden.

Wie de cijfers voor 2015 overziet, komt tot de conclusie dat het weer wat beter gaat met Nederland. De verwachtingen voor de export, bedrijfsinvesteringen en consumptie vertonen een stijgende lijn. En toch stemmen de cijfers niet tevreden. De naweën van de crisis doen zich ook tot in 2015 voelen. Veel mensen zien de verbetering van de economie nog nauwelijks terug in hun portemonnee. Het resultaat is hooguit een klein plusje voor het merendeel van de huishoudens. Gemiddeld stijgt de koopkracht volgend jaar een half procent. Vooral de nog hoge werkloosheid is zorgelijk. Het geeft moed dat de daling is ingezet. Maar 605.000 mensen op zoek naar een baan volgend jaar; dat zijn er nog altijd veel te veel.

De prioriteit van het kabinet ligt bij verder herstel en banengroei. Binnen de behoedzame grenzen van de begroting en de economie kiezen we er onder meer voor om werkzoekenden gericht extra te ondersteunen, de arbeidskorting opnieuw voor iedereen te verhogen en de steun voor de woningmarkt te verlengen. Zulke maatregelen dragen ertoe bij dat het broze economisch herstel steviger grond onder de voeten krijgt. Het kabinet werkt daaraan volgens de lijn die in 2012 is ingezet: overheidsfinanciën op orde, eerlijk delen en hervormen om de economie te laten groeien.

Er is de afgelopen jaren al veel bereikt. Het financiële evenwicht herstelt zich in ons land, niet alleen bij de overheid, maar ook bij huishoudens, in de financiële sector en in het bedrijfsleven. De risico's nemen af en de veerkracht neemt toe. Wij laten de 3%-grens achter ons; het tekort komt naar verwachting volgend jaar uit op 2,2%. Toch geven we ook in 2015 nog elke dag 40 miljoen meer uit dan er binnenkomt. Het kabinet wil het begrotingstekort dus verder terugdringen, zodat we ook een buffer hebben voor moeilijke tijden.

Ook de totale hypotheekschuld is afgenomen. Veel mensen hebben afgelost, mede gestimuleerd door de lage rente op spaartegoeden. De huizenmarkt trekt ondertussen in de meeste regio's voorzichtig aan. Toch staat nog van meer dan 1 miljoen huishoudens de hypotheek onder water. Dat zijn voor het merendeel juist de jongere huizenbezitters. Voor die mensen kan zelfs goed nieuws als gezinsuitbreiding of een andere baan grote financiële zorgen veroorza-

ken. Het kabinet helpt deze mensen door de restschulden draaglijk te maken.

Het bedrijfsleven staat er over het algemeen goed voor, maar een deel van het midden- en kleinbedrijf heeft een kwetsbare financiële positie en kan nog moeilijk aan krediet komen. Er is daarom 155 miljoen euro extra om de kredietmogelijkheden voor het mkb uit te breiden. Een deel van dat geld komt uit het Toekomstfonds. Dat wordt ingesteld om te investeren in innovatie en tegelijkertijd het vermogen te behouden voor de toekomst. Het startkapitaal van dit fonds is 200 miljoen euro. Toekomstig rendement van het fonds kan ten goede komen aan de financiering van wetenschappelijk onderzoek.

In de financiële sector is de opbouw van buffers vergevoerd. We hebben grote vooruitgang geboekt met de Europese Bankenuunie. Vanaf dit najaar houdt de Europese Centrale Bank scherp toezicht op de financiële sector. Dreigen banken toch om te vallen, dan zijn de risico's teruggelegd daar waar ze horen, niet bij de belastingbetaler maar bij de banken en hun financiers. Maar ook hier geldt: we zijn er nog niet. Het vertrouwen tussen banken en beleggers onderling, maar vooral van de samenleving in de bankenwereld, moet van ver komen.

Al met al heeft Nederland aan kracht gewonnen na de zware crisisjaren, maar internationaal zijn er nieuwe bedreigingen. Toenemende spanningen in Irak en Oekraïne veroorzaken onbeschrijfelijk menselijk leed en verdriet. Daar en hier. De internationale onrust geeft ook veel onzekerheid. Direct en indirect raakt het onze economie. De wereldhandel en de stagnerende groei in andere Europese landen vormen een onzekere factor voor het komende jaar. We kunnen ons dus niet rijk rekenen. Fluctuaties in de wereldhandel voelen we in Nederland altijd direct. We hebben weinig invloed op externe factoren. Daarom moeten we ervoor zorgen dat we weerbaar zijn en klaar staan om nieuwe kansen te grijpen.

In vervolg op de hervormingen van de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de zorg en het hoger onderwijs heeft het kabinet het komend jaar de herziening van het belastingstelsel, de toekomst van ons pensioenstelsel en verdere kostenbeheersing in de zorg hoog op de agenda staan. Daarnaast vindt u in de kabinetsbrief "Werken aan groei" op een rij hoe het kabinet met gerichte extra maatregelen ruimte zal scheppen voor extra groei, voor talent en voor de steden als de motoren van onze economie.

Op het terrein van arbeid liggen kansen. We laten nog veel talent onbenut. Op korte termijn moet het aantal banen omhoog. Voor de langere termijn geldt dat ook méér werken onze groei kan ondersteunen. De lasten op arbeid moeten omlaag, zodat de werkgever voordeliger uit is en de werknemers meer overhouden. Dat is een grote operatie waar de komende jaren veel tijd en aandacht naartoe gaat. Het kabinet geeft in 2015 een eerste aanzet, door in deze krappe periode 1 miljard euro vrij te maken voor een beperking van de belastingdruk op arbeid. Daarmee is de toon gezet voor de belastingherziening die ons de komende jaren voor ogen staat.

Het tempo waarin we te werk kunnen gaan, hangt af van de financieel-economische ontwikkelingen. Het is de ambitie van het kabinet om 100.000 banen extra mogelijk te maken door de lasten op arbeid met 15 miljard euro te

verlagen. In dat bedrag is 3 tot 5 miljard netto lastenverlichting opgenomen, om ongewenste inkomenseffecten op te vangen. Naast werkgelegenheid ziet deze grote herziening ook op een eenvoudiger en dus beter uitvoerbaar belastingsstelsel. Beide doelen zullen tegelijk moeten worden gediend.

In de Miljoenennota besteden we aandacht aan de kansen die onze groei op een hoger niveau kunnen brengen. Verlaging van de lasten op arbeid is slechts één voorbeeld daarvan. Een tweede kans vormt de wereldwijde trend van steden als bron van economische groei en innovatie. Vraag en aanbod komen vaak samen in de stad. Door ontmoeting en samenwerking ontstaan nieuwe ideeën. Er wordt goed geld verdiend en ook weer uitgegeven. Die concentratie van economische activiteiten wereldwijd neemt verder toe. Dat mechanisme kunnen we in Nederland verder zijn werk laten doen, bijvoorbeeld door steden de ruimte te geven om verder te groeien en zich te ontwikkelen. We zullen het komende jaar daartoe met voorstellen naar de Kamer komen.

2015 is een jaar waarin veel veranderingen ingaan, met name in de zorg. Een zorgvuldige invoering zal veel van onze aandacht vragen en krijgen. Maar het kabinet kijkt ook vooruit. Kansen voor groei, kansen voor talent en kansen voor steden zijn niet in één jaar te verzilveren. Maar het kabinet slaat in 2015 wel nadrukkelijk deze richting in. De geschiedenis van ons Koninkrijk dient daarbij als inspiratie. Tweehonderd jaar geleden, na de zomer van 1814, begon in Wenen een groot internationaal congres. De grootmachten zouden de toekomst voor Europa uitstippelen en nieuwe landsgrenzen trekken. Napoleon zat veilig op Elba, tenminste, dat dacht men. Dus namen de congresgangers de tijd. Buiten de overlegzalen sprak men er schande van dat zij meer feestten dan besluiten namen. U kent de uitdrukking: "Het congres danst veel, maar het loopt niet."

In de lage landen is het altijd anders geweest. Wij dansen minder maar doen meer. Al voordat het congres de knoop doorhakte, werd Willem I onze vorst. Hij richtte de Nederlandsche Bank en de Algemene Rekenkamer op en ging aan de slag met de modernisering van Nederland. Die mentaliteit doet zich tweehonderd jaar later nog altijd gelden. De wereld om ons heen roert zich. Lijdzaam afwachten wat dat ons brengt, zit niet in onze genen. Het kabinet werkt de komende jaren door in die traditie. We kunnen de wereld misschien niet veranderen, maar we kunnen Nederland wel voorbereiden op een veranderende wereld.

Mevrouw de voorzitter. Het doet me plezier, u het enige — het enige — papieren exemplaar van de Miljoenennota 2015 en de bijbehorende stukken te mogen aanbieden.

**De voorzitter:**

Ik dank u voor dit papieren exemplaar, dat ons archief in kan gaan, maar vooral voor het aanbieden ervan, zodat wij de komende maanden aan het werk kunnen om deze begrotingen ook in de Kamer te bespreken.